

Sygn. akt I CZ 18/14

POSTANOWIENIE

Dnia 19 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa F. z siedzibą w N. /Cypr/

i P. T.

przeciwko P. w W.

o ochronę dóbr osobistych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 19 marca 2014 r.,

zażalenia strony pozwanej na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 10 października 2013 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok; pozostawia Sądowi Apelacyjnemu
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 października 2013 r. Sąd Apelacyjny, na skutek apelacji powodów, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., uchylił wyrok Sądu Okręgowego w W. oddalający powództwo o ochronę dóbr osobistych i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach instancji odwoławczej. W jego uzasadnieniu stwierdził, że nie doszło do rozpoznania istoty sprawy przez Sąd Okręgowy, który nie odniósł się w ogóle, bądź odniósł się w sposób niepoddający się kontroli instancyjnej, do przesłanek ochrony dóbr osobistych oraz do twierdzeń pozwanego o wyłączeniu bezprawności naruszenia dóbr (przy założeniu, że do naruszenia doszło). Wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd pierwszej instancji powinien: uzupełnić postępowanie dowodowe w kierunku ustalenia, czy działalność powodów była prowadzona z naruszeniem prawa, rozważyć rodzaj i charakter usług świadczonych przez powodów jako administratorów serwisu internetowego pod kątem ustalenia, czy usługi te miały charakter usług hostingowych w rozumieniu art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. Nr 144, poz. 1204 ze zm.), a także ewentualnie, czy spełnione zostały przesłanki określone w tym przepisie, pozwalające na wyłączenie odpowiedzialności podmiotu świadczącego usługi hostingowe, rozważyć ponownie potrzebę przeprowadzenia szeregu dowodów zgłoszonych przez stronę pozwaną (po wcześniejszym oddaleniu wniosków dowodowych w tym zakresie), przeanalizować ponownie zgromadzony dotychczas materiał dowodowy.

W zażaleniu pozwany wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego, zarzucając, że nie zaszły podstawy do przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, a ustalenie o nierozpoznaniu przez ten Sąd istoty sprawy jest błędne. Oceny takiej nie uzasadnia brak szczegółowego uzasadnienia podstaw rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, a ewentualne uchybienia w zakresie ustalenia naruszenia albo braku naruszenia dóbr osobistych mogą być naprawione przez Sąd Apelacyjny. Podniósł, że w sprawie nie ma konieczności przeprowadzenia nowych dowodów.

W odpowiedzi na zażalenie powodowie pozostawili sposób jego rozpoznania do oceny Sądu Najwyższego, podnosząc jednocześnie, że mimo pobieżnego rozpoznania sprawy przed Sądem pierwszej instancji, Sąd Apelacyjny był

uprawniony do wydania wyroku uwzględniającego powództwo w całości, o co wnosili w apelacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postępowanie apelacyjne ma służyć ponownemu zbadaniu całokształtu sprawy przez sąd drugiej instancji, który tak jak sąd pierwszej instancji jest uprawniony do rozstrzygnięcia o faktach i o zastosowaniu norm prawa materialnego, a w razie stwierdzenia błędów popełnionych w tym zakresie przez sąd pierwszej instancji, do ich usunięcia. Sąd rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami naruszenia prawa materialnego, wiąże go natomiast zarzuty naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 3 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). Z uwagi na charakter postępowania apelacyjnego, w razie uznania apelacji za uzasadnioną, sąd apelacyjny powinien wydać orzeczenie reformatoryjne, a jedynie wyjątkowo, w razie gdy zachodzą przesłanki z art. 386 § 2 i 4 k.p.c. może uchylić zaskarżone orzeczenie (wyrok, postanowienie co do istoty sprawy), przekazując sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Orzeczenie kasatoryjne może być wydane tylko w razie stwierdzenia nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji i zniesienia postępowania w tym zakresie, nierozpoznania istoty sprawy i gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Kontrola dokonywana przez w Sąd Najwyższy rozpoznający zażalenie na kasatoryjne orzeczenie sądu drugiej instancji, ma charakter formalny i odnosi się do przesłanek uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji. Sąd Najwyższy rozpoznając wniesione na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie bada jedynie, czy sąd apelacyjny prawidłowo zakwalifikował określoną sytuację procesową, jako odpowiadającą powołanej podstawie kasatoryjnego orzeczenia. Poza zakresem tej kontroli pozostaje natomiast stanowisko zajęte przez ten sąd co do meritum sprawy, którego ocenie strony poświęcają w niniejszym postępowaniu szerokie wywody (m. in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 października 2012 r., I CZ 136/12, niepubl., z dnia 25 października 2012 r., I CZ 139/12, niepubl., z dnia 25 października 2012 r., I CZ 143/12, niepubl., z dnia 7 listopada 2012 r.,

IV CZ 147/12, OSNC 2013, nr 3, poz. 41, z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, niepubl., z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, niepubl., z dnia 15 lutego 2013 r., I CZ 5/13, niepubl., z dnia 10 kwietnia 2013 r., IV CZ 21/13, OSNC 2013, nr 11, poz. 134, z dnia 21 czerwca 2013, I CZ 48/13 niepubl, z dnia 5 grudnia 2013 r., V CZ 68/13, niepubl).

Jak przyjmuje się w judykaturze, do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów pozwanego (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22, z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3, poz. 36, z dnia 25 października 2012 r., I CZ 139/12, niepubl., z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, niepubl.).

Na tym tle stwierdzone przez Sąd Apelacyjny uchybienia w postępowaniu przed Sądem Okręgowym błędnie zakwalifikowane zostały jako nierozpoznanie istoty sprawy.

Oceny o nierozpoznaniu istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. nie uzasadnia niedostateczne rozważenie przez sąd pierwszej instancji przepisów prawa materialnego mających zastosowanie w sprawie, ani tym bardziej niedostateczne uzasadnienie wyrażonego w tym zakresie stanowiska. Sąd drugiej instancji jest zobowiązany samodzielnie dokonać oceny prawnej dochodzonego żądania i skonfrontować ją z zaskarżonym orzeczeniem oraz uzasadniającymi go motywami, nie będąc przy tym ograniczony zarzutami apelacji.

Nie stanowi też podstawy uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, z powodu nierozpoznania istoty sprawy, niewyjaśnienie przez sąd pierwszej instancji okoliczności faktycznych istotnych dla jej rozstrzygnięcia. Rozpoznając sprawę w granicach apelacji sąd drugiej instancji dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadząc lub ponawiając dowody albo poprzestając na materiale zebranym w pierwszej instancji i na tej podstawie dokonuje oceny prawnej żądania powoda. Przepis art. 386 § 4 uzasadnia w takiej sytuacji wydanie orzeczenia kasatoryjnego tylko w razie, gdy

wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, co w niniejszej sprawie nie zachodzi.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ zd. 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., a w zakresie orzeczenia o kosztach postępowania na podstawie art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., uchylił zaskarżony wyrok, pozostawiając Sądowi Apelacyjnemu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

db